Ihlető választott szülőföld

Születésének centenáriumán akár azt is mondhatnánk, hogy az immár 17 éve elhunyt, és mesterségesen elfeledtetett költő feltámadt. Se szeri se száma az írásoknak, megemlékezéseknek; alapítványok, egyesületek veszik fel nevét, versei új kiadásokat érnek meg, és immár nem tabu nevének kiejtése, életművének méltatása.

Alkotótevékenységét sokféle szempontból boncolgatták és értékelték, ezért csak egy látszólag periferiális életrajzi kérdést szeretnék érinteni. Ez pedig az, hogy milyen hatással volt Mécs László közéleti tevékenységére és költészetére a tény, hogy tíz évet Nagykaposon (1920-1930), tizennégyet pedig Királyhelmecen (1930-1944) élt le. Leszögezem, nem arról van szó, hogy e két közeli kisváros melyike volt rá nagyobb hatással – mert efféle „belemagyarázási kísérletnek" is lehettünk már tanúi – hisz ő maga így a kérdést sohasem tette fel, ami a későbbiekből és a leghitelesebb forrásból kiderül. Inkább azt kell – véleményem szerint – vizsgálni, milyen nyomot hagyott ittléte Bodrogközben és Ung-vidéken, s hogy mit köszönhet a költő a Nagykaposon majd Királyhelmecen töltött éveknek.

A közéleti ember a kortársak emlékeztében még elevenen él. Ung-vidéken még viszonylagos bezártságban élt, de ott is maradt nyoma jótékonyságának és mély emberségének. Királyhelmecre már érett, ünnepelt, mai szóval „befutott" elkotóművészként érkezett. Innen – a határ közelsége és akkori nyitottsága miatt – könnyebb volt utazgatnia; ekkor kezdte el azt a sajátságos, zaklatott, rendkívül dinamikus életmódot, ami ezt

a korszakát annyira jellemezte. Mégis, a béke szigeteként ott volt neki a plébánia csendje, ahol haláláig visszavárta édesanyja, aki a királyhelmeci temetőben lelte meg végső nyugalmát. A sok utazgatás, távollét miatt nem tudta szabályosan teljesíteni alapvető papi hivatását, amit felettesei elnéztek neki, de megbocsátottak a királyhelmeci hívek is, akik közül nem egy, talán még magának sem bevallottan, a plátói szerelem nyomaival fogadta a szép szavú és küllemű pap visszatéréseit. Közéleti emberként, mintegy néptribunként, ott állt 1938 őszén a királyhelmeci Hősök terén, oldalán Virág Béla református esperessel és képviselővel, és lángoló szavakkal fogadta az első bécsi döntés nyomán bevonuló magyar katonákat. Ezért a tettéért és korábbi kiállásáért magyarsága mellett, 1944 őszén menekülve kellett távoznia Királyhelmecről, amely visszakerült a megújuló Csehszlovákiához.

Hogy milyen hatással volt rá Bodrogköz és Ung-vidék mint költőre, valljon erről a leghivatottabb, maga Mécs László, aki a Királyhelmec 700 éves évfordulójának ünnepségeit előkészítő bizottság meghívására így válaszolt:

„Mélyen tisztelt rendezőség!

A július 25-én hozzám írt felszólítás nagy örömmel töltött el, annál is inkább, mert az ünnepségen való részvételem végre alkalmat adott volna nekem, hogy végre megláthassam szülőföldemet, szülőházamat, emberi életem, írói működésem érzésvilágának kitermelőit, elindítóit. Egy negyedszázada nem voltam Otthon. Egy költő életében a legesleg-fontosabbak azok az évek, amelyeket Nagykaposon és Királyhelmecen éltem át. Ezek láttak el igazi ihlettel még akkor is, ha szép, külföldnek is szóló alkotásokkal fizettem vissza magyar nemzetemnek, amit Sáros megyében, Kassán, Budapesten, Ung megyében és a Bodrogközben kaptam tőle.

A visszafizetést most, személyesen nem tudom megtenni: negyedszázada nincs útlevelem. Lélekben ott leszek és együtt ünnepelek az én Testvéreimmel, akiket magyar és mély emberi szeretettel köszöntök.

Mécs László

Pannonhalma. 1969. szeptember 17-én."

A vallomás nem igényel kommentárt...

Azóta Mécs László hazaérkezett választott szülőföldjére: Emlékét, szellemét utcanevek, emléktáblák őrzik Királyhelmecen és Nagykaposon, és alkotó módon a királyhelmeci Mécs László Népfőiskola.

BOGOLY JÁNOS